

допомогти відстаючим країнам наздогнати лідерів безперечно є виграшним для всіх і для Іспанії зокрема.

Література

1. Brada, J. C., A. M. Kutan, and S. Zhou, 2003, *Real and Monetary Convergence between the European Union and Transition Economy Candidate Countries: Market Integration and Policy Coordination*, forthcoming in *Journal of Banking and Finance*.

2. Krugman P., *Geography and Trade*, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1991.

3. Адамик В. В., Зварич Р. Є. Трансформація політики конвергенції доходів населення в процесі розширення Європейського Союзу : Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 300 с.

4. Структурно-інституціональна трансформація та безпека економіки регіонів України // Рекомендації V Міжнародного науково-практичного семінару, 27–28 травня 2012 року. – 84 с.

5. Реут О. Ч. Почему модель еврорегионов не конструктивна? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.edc.spb.ru/conf2001/Reut.html>.

6. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами від 21 травня 1980 року [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_106.

7. Рекомендація N R (2005) 2 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про добру практику прикордонного та між територіального співробітництва територіальних спільнот або влад та усунення перешкод йому» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_667.

8. Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами, який стосується між територіального співробітництва, від 5 травня 1998 року [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_520.

ТЕТЯНА СЛОБОДЯНЮК

Науковий керівник:

д.е.н., проф. Іващук І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В КРАЇНАХ АФРИКИ НА ПІВДЕНЬ ВІД САХАРИ

Країни африканського континенту, не зважаючи на колоніальне минуле, вражають значними темпами зростання економіки, що є предметом досліджень науковців та міжнародних організацій. Підвищилася зацікавленість до Африки і з боку високорозвинених держав, які останнім часом вбачають перспективу в

розширенні економічної співпраці з африканськими країнами. Водночас, соціальний розвиток країн Африки залишається на низькому рівні [1].

Складною залишається демографічна ситуація. Чисельність населення Африки становить 1, 216 млрд. чол., посідаючи другу сходинку в світі після Азії. При збереженні таких прогресуючих темпів народжуваності очікується, що чисельність континенту до 2050 р. зросте удвічі [2]. Протягом сорока останніх років тут відбувся справжній демографічний вибух, тому в багатьох державах Африки половина населення не досягла ще 25 років, що є потенційним джерелом робочої сили.

Територіально Африка поступається тільки Азії. На Африканському континенті виділяють два субрегіони: Північна Африка та Африка на південь від Сахари, які відрізняються темпами економічного розвитку та зростання.

На сьогоднішній день Африка стала ареною боротьби провідних країн світу – США, Франції, Великої Британії, Японії, Китаю – за ресурси. Хоча вона є економічно найменш розвинутим регіоном світу з обмеженими можливостями для високоприбуткових інвестицій у промисловості, проте викликає інтерес цих країн передусім своїми унікальними природними копалинами, тому значна частка зовнішніх інвестицій спрямовується в розробку сировинних ресурсів континенту.

За виробництвом та запасами деяких мінеральних сировинних ресурсів африканські країни займають провідні позиції в світі. Зокрема, за обсягами видобутку нафти серед членів Організації країн-експортерів нафти Нігерія посідає 6-те місце, а Ангола – 7-ме. Крім цих країн значними запасами нафти також володіють Габон, Республіка Конго, Судан, Чад, Екваторіальна Гвінея. Значні обсяги природного газу є у Нігерії та Мозамбіку. Республіка Гвінея володіє 2/3 світових запасів бокситів, що є стратегічним ресурсом, бо він є основою для виробництва алюмінію. Демократична Республіка Конго (ДРК) володіє 80% колтану (або колумбіту-танталіту) – цінна руда, що є ключовим елементом у виробництві конденсаторів, які використовуються в багатьох електронних приладах. Одними з найбільших у світі запасами урану володіють ПАР, Намібія, Нігер, ДРК; алмазів – ПАР, Ліберія, Сьєрра-Леоне, ДРК; золота – ПАР, Гана, Малі; залізної руди – Гвінея, Ліберія, ДРК, Габон, Гана, Кот-д'Івуар, Камерун, Республіка Конго та Мавританія [3].

Окрім мінеральних ресурсів, значимими в країнах субсахарської Африки є також сільськогосподарський потенціал. Зокрема, з виробництва какао-бобів Кот-д'Івуар посідає перше місце в світі, а Гана – друге, значним воно також є в Того і Камеруні. Кот-д'Івуар, крім цього, посідає друге місце з виробництва горіхів кеш'ю та 10 з виробництва кави. Значними постачальниками бавовни на світовому ринку є Бенін, Буркіна-Фасо, Малі, Того, Судан; арахісу – Сенегал; гевеї для виробництва каучуку – Кот-д'Івуар та Ліберія. Основним експортними сільськогосподарськими культурами Західної Африки є арахіс, какао, кава, пальмова олія, банани, каучук; Центральної Африки – пальмова олія, кава, бавовна; Східної Африки – бавовна, чай, кава, ваніль, горіхи кеш'ю [4].

Певною мірою економічне зростання в Африці було зумовлене високими цінами на сировинні ресурси, але в більшій мірі воно було обумовлене

економічними реформами. З 1990 р. до 2013 р. економічна свобода, згідно з даними Канадського Інституту Фрейзера, збільшилася з 4,75 до 6,23 за десятибальною шкалою. Свобода торгівлі зросла навіть більше – з 4,03 до 6,39. Найголовніше – Африка досягла значного прогресу в грошово-кредитній політиці, або доступі до фінансів, який виріс з 4,9 в 1995 р. до 7,27 у 2013 р. [5].

Зростаючий інтерес до співробітництва з Африкою з боку світових економік призвів до того, що на початку XXI століття африканські країни показали рекордні темпи економічного зростання. У період з 2001 по 2012 рр. для економік дев'яти країн на південь від Сахари характерним було зростання 7% і вище щорічно. Так, середньорічні темпи приросту ВВП Екваторіальної Гвінеї в цей період перевищили 20%, Анголи – 12%, Сьєрра-Леоне – 10%, Нігерії – 9%, Ефіопії – 8%. У подальшому темпи зростання в цьому регіоні Африки уповільнилися і становили 5,2% у 2013 р. та 4,8 % у 2014 р. [6].

Протягом 1970-2016 рр. ВВП Африки збільшився на 2213,8 млрд. дол. або в 21,7 рази до 2321 млрд. дол. Спостерігається позитивна динаміка росту ВВП протягом усього досліджуваного періоду. ВВП на одну особу в Африці збільшився на 1640 дол. США або в 6,6 рази до 1933 дол. США (табл. 1).

Табл. 1

Динаміка ВВП країн Африки, 1970–2016рр.

Рік	ВВП, млрд., дол. США	ВВП на одну особу, дол. США	Частка у світі, %
1970	107,2	293	3,2
1980	555,8	1163	4,5
1990	539,4	857	2,4
2000	631,3	782	1,9
2010	1910,8	1856	2,9
2016	2321	1933	3,08

Джерело: побудовано автором за даними [7]

З початку XXI століття середній дохід на одну особу в Африці, з урахуванням інфляції і паритету купівельної спроможності, зріс більш ніж на 50%, і темпи приросту в середньому становлять близько 5% на рік [8].

Безперечно, країни Африки досягли успіхів і в мікроекономічній політиці завдяки покращенню регуляторного середовища. Ситуація щодо отримання дозволів на будівництво, вирішення випадків неплатоспроможності, виконання контрактів, реєстрації власності, отримання кредиту, доступу до електрики, легкості сплати податків також значно покращилася.

Створення сприятливих умов для бізнесу перетворив, наприклад, розвиток сільського господарства в Екваторіальній Африці на потужний ринок добрив, насіння та техніки. Узбережжя озера Ківу в африканській країні Руанда до 2005 р. вважалося непридатним для сільського господарства. Зараз ситуація різко змінилася. Більша частина узбережжя озера вкрита полями, на яких вирощують маїс та пшеницю. Загальний розмір інвестицій в сільське господарство Руанди за період 2006–2014 рр. становив більше 4 млрд. дол. США, що є значною фінансовою сумою для такої невеликої країни. Більша

частина цих коштів надходила від приватних та державних фондів Китаю. Згодом, країни Азії зацікавилися інвестуванням у с/г і розвиток фермерства [9].

Отже, в сучасній світовій економіці Африка поки ще залишається тією ланкою, яка забезпечує більш розвинені економіки цінними сировинними ресурсами. Нечуваний економічний розвиток на початку третього тисячоліття та зростання економічного суперництва в Африці з боку високорозвинених економік дає країнам континенту унікальний шанс щодо диверсифікації африканських економік та зміни їхньої ролі в сучасній світовій економіці.

Література

1. Іващук І. О. Соціальна дивергенція економічного розвитку: глобальні тенденції та оцінка [Електронний ресурс] / І. О. Іващук, Л. Т. Герман // *Сталий розвиток економіки*. – 2016 – № 3 – С. 51–60 – Режим доступу: https://www.unier.km.ua/images/uploads/_3_2016.pdf.

2. *Мировые демографические тенденции* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://daccess-ods.un.org/TMP/8605192.30365753.html>.

3. Информационно-аналитический Центр «Минерал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mineral.ru/Facts/stat/124/206/index.html>.

4. *Енциклопедія «Страны, государства, материки планеты Земля»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://country.in.ua/afri-ca/economic.html>.

5. *Економічна правда «Африка багатіє. Завдяки чому?»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2016/08/12/602259>.

6. *Достижение социальных целей Нового партнерства в интересах развития Африки* [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Refworld. – Режим доступу: <http://www.refworld.org/cgi-bin/teaxis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5497dc1c4>.

7. *United Nations Conference for Trade and Development* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/Statistics.aspx>.

8. *Finance and Development June 2016* [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2016/06/pdf/fd0616.pdf>.

9. *Чорна житниця: що Африка робить аби стати потужним гравцем аграрного ринку* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/corna-zitnica-so-afrika-robit-abi-stati-potuznim-gravcem-agrarnogo-rinku>.

ВОЛОДИМИР ТРУЛІЧ

Науковий керівник:

к. е. н., проф. Гуменюк Ю. П.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ У ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

За умов досить швидкого поширення глобальної конкуренції, світ характеризується високим динамізмом. Однією зі сторін такого динамізму виступає швидка зміна переваг покупців та їх запитів щодо якості продукції.